

PLÂNGEREA PREALABILĂ A PERSOANEI VĂTĂMATE. ASPECTE DE DREPT COMPARAT

Lect.univ.drd. CHIRILA B.V. ANGELICA

Universitatea « Danubius » din Galați

Abstract

De lege ferenda, there have been conceived four systems regarding the author (person and institution) which starts the rules of procedure in the matter of committing offences: the proceedings instituted by the victim on his/her heirs (private action); the proceedings instituted by any citizen, acting in the name of society (civic action); the proceedings instituted by the judges themselves (ex-office action); finally, the proceedings instituted by the specialized clerks, as magistrates of the Public Ministry (public action) or clerks of certain administrative institutions.

There are legislations which, besides the general ways of appealing to the judicial bodies – complaint or denunciation – consider the previous complaint (private) of the victim, as a special way of appealing, as well as the conditions of procedibility and punishment or founding a whole judicial mechanism. In this paper we have approached the way these systems are found in the penal legislations of the states.

1.Considerații generale

*De lege ferenda, au fost concepute patru sisteme in ce privește autorul (persoana sau instituția) care declanșează procedura judiciară în materia comiterii de infracțiuni¹: urmărirea judiciară care provine de la victimă sau moștenitorii săi (**acuzarea privată**); urmărirea judiciară care provine de la orice cetățean, acționând în numele societății (**acuzarea populară**); urmărirea judiciară care provine de la judecătorii înșiși (urmărirea din oficiu); în sfârșit, urmărirea judiciară care provine de la funcționarii specializați, ca magistrați ai Ministerului Public (**acuzarea publică**) sau funcționari ai anumitor administrații.*

---

¹ Jean Pradel – *Droit pénal comparé*, L'Édition Dalloz, 2002, p.540

De lege lata, întâi de toate a fost subliniat rolul preeminent al organelor de poliție, rol mai mult sau mai puțin important în derularea activității, dar care cel mai adesea sunt primele informate.

Legislațiile penale ale statelor prevăd adesea în mod obligatoriu **plângerea sau denunțul**. Aceste moduri de sesizare pot privi toate infracțiunile, așa cum dispune, spre exemplu, **art. 259 C.proc.pen. spaniol**¹ („*cel care este prezent la desfășurarea unui delict oarecare este obligat să informeze, de îndată, judecătorul de instrucție, judecătorul de pace, judecătorul de circumscriptie sau judecătorul municipal ori reprezentantul Ministerului Public cel mai apropiat ...*”). Cel mai adesea însă, plângerea sau denunțul sunt obligatorii pentru anumite infracțiuni: norma din **art. 40 C.proc.pen francez**² obligă funcționarii să denunțe parchetului infracțiunile pe care le descoperă în exercițiul funcției, în timp ce norma din **art. 138 C proc.pen. german**³ obligă orice cetățean, care are cunoștință despre organizarea executării unor infracțiuni (cum este complotul sau asasinatul) sau despre executarea însăși a acestor infracțiuni, să informeze autoritățile judiciare. În legislația penală română, obligația sesizării organelor judiciare în cazul comiterii unor infracțiuni se deduce din normele incriminatoare cuprinse în dispozițiile art. 170 C.pen. (nedenunțarea); art. 262 C.pen. (nedenunțarea unor infracțiuni); art. 263 C.pen. (omisiunea sesizării organelor judiciare); art.

---

¹ Art. 259 C.proc.pen. spaniol: „Celui qui a été lors de la commission d'un délit public a l'obligation d'en donner immédiatement connaissance au juge d'instruction, au juge de paix, au juge de circonscription ou au juge municipal, ou au représentant du ministère public le plus proche du lieu où il se trouve sous peine d'une amende de 25 à 250 pesetas.” – *Code de procédure pénale espagnol, traduit de Raymond Legeais, Juriscope 2000.*

² „Le procureur de la République reçoit les plaintes et les dénonciations et apprécie la suite à leur donner conformément aux dispositions de l'article 40-1. Toute autorité constituée, tout officier public ou fonctionnaire qui, dans l'exercice de ses fonctions, acquiert la connaissance d'un crime ou d'un délit est tenu d'en donner avis sans délai au procureur de la République et de transmettre à ce magistrat tous les renseignements, procès-verbaux et actes qui y sont relatifs.” -<http://www.legifrance.gouv.fr/WAspad/ListeCodes>

³ **Art. 138 C.pen.german: „ Failure to Report Planned Crimes**

(1) Whoever credibly learns of the planning or the execution of: a preparation of a war of aggression (Section 80); 2. high treason in cases under Sections 81 to 83 subsection (1); treason or an endangerment of external security in cases under Sections 94 to 96, 97a or 100; a counterfeiting of money or securities in cases under Sections 146, 151, 152 or the counterfeiting of payment cards and blank Eurochecks in cases under Section 152a subsections (1) to (3); serious trafficking in human beings in cases under Section 181 subsection (1), nos. 2 or 3; a murder, manslaughter or genocide (Sections 211, 212 or 220a); a crime against personal liberty in cases under Sections 234, 234a, 239a or 239b; a robbery or robbery-like extortion (Sections 249 to 251 or 255); or a crime dangerous to the public in cases under Sections 306 to 306c, 307 subsections (1) to (3), 308 subsections (1) to (4), 309 subsections (1) to (5), 301, 313, 314, 315 subsection (3), 315b subsection (3), 316a, or 316c, at a time when the execution or result can still be averted, and fails to make a report in time to the public authorities or the person threatened, shall be punished with imprisonment for not more than five years or a fine.

(2) Whoever credibly learns of the planning or execution of a crime under Section 129a at a time when the execution can still be averted, and fails to make a report promptly to the public authorities, shall be similarly punished.

(3) Whoever recklessly fails to make a report although he has credibly learned of the planning or the execution of an unlawful act, shall be punished with imprisonment for not more than one year or a fine”-

<http://www.iuscomp.org/gla/statutes/StGB.htm>

265 C.pen. (omisiunea de a incunostinta organele judiciare) ,ca și din dispozițiile art.227 C.proc.pen.

Exista legislații care , pe langa modurile generale de sesizare a organelor judiciare – plângerea sau denunțul – prevăd ca mod special de sesizare plângerea prealabila (privata) a victimei ca si condiție de pedepsibilitate si procedibilitate ori instituind un întreg mecanism judiciar ,întregul proces de tragere la răspundere penala având loc la si prin inițiativa persoanei vătămate ,aceasta putând sa promoveze prin plângere si sa exercite acțiunea penala.

Cele patru sisteme sus-citate au fost consacrate în diverse legislații, unele dintre acestea punând accent pe rolul cetățenilor (sau rolul victimelor), altele pe rolul organelor statului, însă cele mai multe legislații cunosc două, chiar trei din cele patru sisteme. In cele ce urmează a fost relevat modul în care se reflectă aceste sisteme în legislațiile penale ale diferitelor țări.¹

2. Dreptul anglo-american

Sistemul englez este destul de complex, textul de bază fiind *Prosecution Offences Act 1985*². In principiu, orice cetățean poate să exercite urmărirea judiciară (**art. 6 Act 1985**)³, dar în fapt, cel mai adesea, organele de poliție sunt cele care la sfârșitul anchetei declanșează acțiunea publică.

Printr-o ficțiune, foarte originală de altfel, organele de poliție acționează în calitate de indivizi, de cetățeni, cum orice cetățean ar putea să o facă, nu în calitate de reprezentanți ai statului⁴.

Acestui principiu i-a fost adusă o atenuare constând în existența unui serviciu specializat de urmărire: în 1979 a fost creat Director of public prosecutions (DPP) și în 1985, Crown prosecution service (CPS), primul fiind subordonat ierarhic celui de-al doilea. CPS are misiunea de a continua ori stopa urmărirea declanșată de organele de poliție și poate, de asemenea, să le îndrume și să le consilieze.

In mod practic, CPS primește dosarul de la poliție dacă acesta din urmă a decis declanșarea urmăririi penale și va hotărî dacă acuzațiile sunt suficiente pentru a ordona continuarea urmăririi, insuficiența acestora, antrenând din partea sa neinceperea urmării

---

¹ A se vedea J.Pradel, Op.cit., p.540 și urm.

² J.Pradel, L.Leigh – *Le Ministère public. Examen comparé des droits anglais et français*, RDPC 1989, p.223 si urm.

³ „The right to begin criminal proceedings that belongs to everyone, whether as an individual or acting in groups or whether in a private or public capacity” (Art.6.1 *Prosecution offences Act 1985*); „... there is not, as in most countries, one or a very limited number of prosecutors acting in the public interest, but a great variety of them. Even the private citizen can prosecute in the public interest”. (Art. 6.2. *Prosecution offences Act 1985*).

⁴ The police „bring the great majority of prosecutions and do so on the same basis as anyone else”. (art. 6.3 *Prosecution offences Act 1985*).

penale. Dacă însă organele de poliție au decis neînceperea urmăririi penale, apreciind că este suficient să dea făptuitorului un avertisment (caution), dosarul nu va fi trimis CPS, acesta neputând efectua urmărirea în cauză¹.

A doua misiune a CPS este aceea de a hotărî asupra consecințelor pe care le au urmărirea judiciară declanșate de particulari (care pot acționa așa fie de la început, fie în urma unui refuz de neîncepere a urmăririi dat de poliție sau CPS) : într-adevăr, o asemenea urmărire poate fi contrară interesului public. În practică, urmărirea **private** sunt destul de rare, nu neapărat pentru că CPS le poate opri, ci mai ales din trei rațiuni: cetățeanul trebuie să facă apel la un avocat (*barrister*); nu poate să solicite ajutorul poliției și, în sfârșit, judecătorul poate să considere urmărirea sa un abuz de procedură (*abuse of process*)². Pe scurt, CPS nu poate decât să oprească urmărirea deja pornită de poliție sau de un particular.

În principiu, în doctrină a fost preferat a fi semnalate excepțiile de la regulă. La unul din patru cazuri urmărirea judiciară este pusă în mișcare nu de către poliție sau o persoană privată, ci de către o administrație.. Se întâmplă astfel în materie fiscală vamală (pentru importurile ilegale de droguri). Serviciile de sănătate și de securitate socială sunt competente în materia infracțiunilor ce privesc beneficiile frauduloase în aceste domenii. Oficiul de fraude asigură chiar investigarea anumitor fraude etc.

Sistemul american este foarte diferit și, în același timp, mult mai simplu. De la început, S.U.A. s-au separat de tradiția engleză, fondată chiar și astăzi pe ideea procedurilor penale private și populare. În SUA există un serviciu public, un veritabil Minister Public, care are monopolul urmăririi penale: *United States attorneys* pentru infracțiunile federale, *District attorneys* și *Municipal attorneys* pentru infracțiunile statale. În SUA figura *prosecutor*-ului este de prim plan.

Cetățenii iau parte direct în procedura judiciară penală prin denunturile ori plangerile pe care le formulează în privința comiterii de infracțiuni organelor de poliție, ori în calitate de participanți (de exemplu, martor, jurat) în procesul penal, ori acceptând dispozițiile sistemului ca just sau rezonabil.³ Ca votanți sau plătitori de taxe (contribuabili), cetățenii(societatea civilă) participă în justiția penală, prin interesul manifest asupra modului în care se desfășoară procesul penal, de la formularea inițială a acuzației până la pronunțarea

---

¹ Aceasta face să pară că instituirea CPS a fost un semi-eșec din moment ce poliția și-a conservat inițiativa declanșării urmăririi. A doua cauză a eșecului ar fi că, dacă pe parcursul audierilor, avocații (*barristers*) și-au menținut rolul, CPS nu apare. Astfel, CPS este lovit de cele două monopoluri clasice – al poliției și al avocaților. A se vedea J.Pradel, Op.cit., p.541.

² J.Spencer – *Improving the position of the victim in english criminal procedure*, Israel Law Review, 1997, vol. 31, p.286 și urm.

³ *An Overview of the Criminal Justice System, Report to the Nation on Crime and Justice, Bureau of Justice Statistics, U.S. Department of Justice, March 1988 – Criminal Justice 96/97, p.6-10.*

hotararii judecatoresti;de asemenea, asupra modului in care se desfasoara executarea pedepsei pana la masurile de reintegrare sociala a condamnatului . Sectorul privat avand rolul de a plati, este fireasca o asemenea implicare,deoarece justitia penala ,si nu numai, are rolul de a servi intereselor cetatenilor.

3. Dreptul german

In vechiul drept german, urmărirea penală era pornită de către victimă. Astăzi, statul monopolizează și gestionează întreaga urmărire penală, prin intermediul Ministerului Public (*Offizialprinzip*)¹. Dacă germanii au adoptat de asemenea sistemul acuzării publice este pentru că – se susține în literatura juridică ²– particularii nu pot întotdeauna să depună plângere, pe de o parte, iar, pe de altă parte, urmărirea penală devenind obligatorie, doar un serviciu poate asigura respectarea acestui principiu. In aceste condiții, victima joacă încă un anumit rol.

Persoana vătămată poate acționa având calitatea de parte (*intervenție*). Pentru un anumit număr de infracțiuni, victima se poate alătura Ministerului Public, acționând pe calea unei intervenții (*Nebenklage, art. 395 St Po*) Nu poate realiza însă aceasta decât pentru infracțiunile limitativ prevăzute de legea penală, cum este cazul, spre exemplu, al tentativei de omor, loviturilor voluntare (intenționate), leziunilor involuntare (din culpă), infracțiunilor privitoare la viața sexuală etc. Pentru a interveni, victima depune o cerere care, după audierea la Ministerul Public, este examinată de către tribunal.

Dacă instanța declară cererea ca acceptată ³, victima dispune de anumite drepturi procedurale: poate solicita probe, se poate prezenta personal la audiere sau, dacă preferă, poate să fie reprezentată de către un avocat. Totuși, nu poate formula un recurs care vizează agravarea sancțiunii pronunțate împotriva acuzatului. Dreptul de intervenție este transmisibil (celor apropiați victimei în caz de deces (*art.395 alin.2 nr.1 St Po*)).

Pe de altă parte, victima poate acționa fără a avea calitatea de parte, ci doar calitatea de martor.

Pentru anumite infracțiuni (*Privatklagedelikte*) cum sunt violențele ușoare, victima dispune de o acțiune specifică: poate acționa cu același titlu ca Ministerul Public, ceea ce constituie un atentat la monopolul acestuia din urmă.

Această acțiune specifică este *plângerea privată (Privatklage)*, care prezintă, totuși câteva inconveniente în raport cu acțiunea ministerului public. Este vorba in special de faptul

---

¹ J.Pradel, Op.cit., p. 542

² T.Weigend, *Das Opferschutzgesetz Kleine Schritte zu welchem Ziel Neue Juristische Wochenschrift*, 1987, p.1170

³ In cazul respingerii cererii sale, persoana vătămată poate declara apel

că victima, deoarece nu are calitatea de parte, nu dispune de aceeași autoritate de constrângere de a aduna probele și ea trebuie, în prealabil, să menționeze cheltuielile procesului. Procurorul poate însă să unească acțiunea sa cu aceea a victimei.

Acțiunea privată penală privată (*Privatklage*) este reglementată și în dreptul penal suedez, unde se face distincție netă între victima parte civilă care reclamă repararea daunelor (concepție franceză) și victima parte reclamantă sau penală (vătămată) – concepția germană, un fel de acuzator privat care solicită deci condamnarea ¹. În Suedia, cel lezat este o parte (cu numeroase drepturi procedurale), chiar dacă accesorie în raport cu Ministerul Public. Această acțiune penală privată nu este limitată la anumite infracțiuni, cum se întâmplă în legislația penală germană.

Nu trebuie confundate infracțiunile (delictele) cu privire la care victima acționează prin această acțiune specifică cu infracțiunile care nu pot fi urmărite decât la *plângerea victimei* (*Antragsdelikte, art.77 St Po*), Ministerul Public având, totuși, singurul calitatea de a pune în mișcare și exercita și acțiunea penală.

Având în vedere că infracțiunile care nu pot fi urmărite decât la plângerea victimei nu lezează cu adevărat decât interese private, persoana vătămată este prezumată de a fi cel mai în măsură să aprecieze impactul pe care faptul penal îl are asupra sa.

În sistemul german, plângerea victimei este cerută pentru infracțiuni de gravitate redusă (*Antragsdelikte*) cum sunt spre exemplu insulta (*art. 185 și urm. C.pen. german*), violarea de domiciliu (*art. 123 C.pen. german*), furtul în familie (*art. 247 C.pen. german*), distrugerea unui bun (*art. 303 C.pen.german*). Deși Ministerul Public nu poate acționa atâta timp cât victima nu a depus plângerea, el poate totuși să procedeze la măsuri de instrucție.

4. Dreptul latin

4.1. Sistemul spaniol

Acțiunea publică poate fi desigur pusă în mișcare de către Ministerul Public (*Ministerio Fiscal*). Însă ceea ce este original este că orice persoană, chiar dacă a fost sau nu victimă a infracțiunii, poate în mod egal să pună în mișcare acțiunea penală.

Potrivit **art. 101 C.proc pen. spaniol** „*acțiunea penală este publică. Toți cetățenii spanioli pot să o exercite în acord cu prescripțiile legii*” ², iar potrivit dispozițiilor din **art. 102 C.proc.pen. spaniol**, sunt excluși incapabili, cei care au fost condamnați de două ori

---

¹ Spre exemplu, potrivit art. 32 C.proc.pen. al Cantonului Fribourg (1966), „cel lezat se constituie parte penală declarând în mod expres că înțelege să intervină în procedura penală în vederea obținerii urmăririi penale și condamnării autorului infracțiunii”.

² Art. 101C.proc.pen.spaniol:” L’action pénale est une action publique. Tous les citoyens espagnols pourront l’exercer dans le respect des prescriptions de la loi”. – *Code de procedure penale espagnol, tradus de Raymond Legeais, Juriscope 2000.*

pentru denunțare calomnioasă, precum și judecătorii. **Art. 101 C.proc.pen. spaniol** este confirmat de art. 270 din același cod, potrivit căruia „*toți cetățenii spanioli care au fost sau nu victimele unei infracțiuni pot depune plângere exercitând acțiunea populară vizată de art. 101*”.

La fel, cetățenii străini pot depune plângere pentru delictele îndreptate împotriva persoanei sau bunurilor lor. Această consacrare generală a principiului acțiunii penale populare, în afară de cetățenii străini, are un fundament constituțional, deoarece, potrivit art. 25 din Constituția Statului Spaniol „*cetățenii pot exercita acțiunea populară*”¹.

În anumite cazuri există însă **sistemul acuzării private**. Acesta privește delictele pedepsibile doar la diligențele victimei în privința cărora poate acționa singură (**art. 104 alin. 2 C.proc.pen. spaniol**)².

Importanța acestui sistem este însă redusă din două motive: în primul rând pentru că această regulă nu este aplicabilă decât unui număr restrâns de infracțiuni de gravitate redusă (delicte mici) cum sunt, spre exemplu, insulta și calomnia împotriva persoanelor particulare; în al doilea rând pentru că există din partea victimei obligația de a încerca o conciliere înainte de a depune plângerea (**art. 278 C.proc.pen. spaniol**)³.

Nu trebuie confundat acuzatorul particular, care exercită acțiunea penală în sensul **art. 101 C.proc.pen. spaniol** cu acuzatorul privat care este singurul ce poate acționa în cazul unor infracțiuni minore⁴.

În cazul când infracțiunea este comisă de un minor în vârstă de 18 ani, regulile procedurale sunt diferite. Potrivit **art. 25 din Legea din 12 ianuarie 2000**, nu există nici acțiune particulară, nici acțiune populară, legiuitorul spaniol punând accentul pe aspectul educativ și, deci, lăsând Ministerului Public sarcina de a porni urmărirea penală, fără ca aceasta să fie obligatorie.

Totuși, persoana vătămată poate să apară în cursul procedurii judiciare nu în calitate de parte, ci pentru a participa la probațiune, mai ales propunând probe. Aceasta participare nu

---

¹ Art.125 Constituția Spaniei: „Los ciudadanos podrán ejercer la acción popular y participar en la Administración de Justicia mediante la institución del Jurado, en la forma y con respecto a aquellos procesos penales que la ley determine, así como en los Tribunales consuetudinarios y tradicionales.” - <http://www.tribunalconstitucional.es/CONSTITUCION.htm> ; A se vedea și V.Sendra – L'accusation publique en Espagne, Rev. Sc.crim., 1994, p.739 și urm.

² Art. 104 alin. 2 : « Les contraventions qui consistent à diffuser par voie de presse des faits inexacts ou qui sont relatifs à la vie privée en portant préjudice aux particuliers ou en les injures légères, ne pourront être poursuivies que par les personnes offensées ou par leurs représentants légitimes. »

³ Art. 278 C.proc.pen.spaniol:“(1) Si la plainte a pour objet un délit, de ce qui ne peuvent être poursuivis qu'a la demande d'une partie, excepté le cas de viol ou de rapt, il devra lui être joint le certificat établissant que s'est déroulé ou qu'a été recherché l'acte de conciliation entre l'auteur de la plainte et de la personne contre qui elle est déposée.”

⁴ Andres De La Oliva Santos s.a. – *Derecho procesual penal*, col. Ceure, Madrid, 4e éd.2000, p.343 și urm.

este valabilă decât dacă minorul are vârsta peste 16 ani la data comiterii faptei și a săvârșit o infracțiune cu violență sau antrenând un risc grav pentru viața sau integritatea corporală a unei persoane (**art. 25 alin. 3 C.proc.pen. spaniol.**)

4.2. Sistemul italian

Sistemul italian este relativ diferit de cel spaniol. Pentru majoritatea infracțiunilor, doar Ministerul Public poate acționa, în sensul punerii în mișcare a exercitării acțiunii penale (**art. 50 C.proc.pen. italian**)¹. În ce privește infracțiunile de mică gravitate, numite **delicte private** (*querelas*) procesul penal nu se poate desfășura decât la diligentele persoanei vătămate.² Plângerea (*querela*) victimei este propusă prin declarația acesteia, făcută personal sau prin împuternicit special, prin care își manifestă voința de a se urma cursul procedurii penale în cazul comiterii unei fapte prevăzute de legea penală³ (**art. 336 C.proc.pen. italian**).

Astfel, persoana vătămată poate formula plângere, spre exemplu, în cazul violențelor care nu provoacă incapacitatea victimei mai mult de 20 de zile.⁴

---

¹ Art. 50 Codice di procedura penale: "1. Il pubblico ministero esercita l'azione penale. 2. Quando non è necessaria la querela, la richiesta, l'istanza o l'autorizzazione a procedere, l'azione penale è esercitata di ufficio".

² Art. 120 Codice penale: "Ogni persona offesa da un reato per cui non debba procedersi d'ufficio o dietro richiesta o istanza ha diritto di querela.", În *Codice penale et di procedura penale*, sub îngrijirea A. Areddu și C. Trombetta, editia a II-a, Editura Buffetti, Roma, 2003.

³ Art. 336 Codice di procedura penale: "1. La querela è proposta mediante dichiarazione nella quale, personalmente o a mezzo di procuratore speciale, si manifesta la volontà che si proceda in ordine a un fatto previsto dalla legge come reato."

⁴ Codul penal italian prevede următoarele delicte pedepsibile la plângerea victimei: art. 388 mancata executare dolosă de un provvedimento del giudice (Lipsa cu intenție de la executarea unei măsuri de prevedere pronunțată de instanță);

art. 388 bis – violazione colposa dei doveri inerenti alla custodia di cose sottoposte a pignoramento ovvero a sequestro giudiziario o conservativo (Incălcarea din culpă a obligațiilor inerente custodiei unui lucru pus sub sechestru, ca sechestru judiciar ori ca sechestru asigurator).

Art. 392 – Esercizio arbitrario delle proprie ragioni con violenza sulle cose. (Exercitarea abuzivă a propriei cauze prin violență asupra bunurilor.)

Art. 393- Esercizio arbitrario delle proprie ragioni con violare alle persone (Exercitarea abuzivă a propriei cauze prin violență asupra persoanelor)

Art. 485 – Falsità in scrittura privata (Falsul în înscrisuri sub semnătură privată; dacă falsul privește însă un testament olograf, acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu)

Art. 486 – Falsità in foglio firmato in bianco. Atto privato. (Falsul în înscrisuri semnate în alb)

Art. 488 – Altre falsità in foglio firmato in bianco. Applicabilità delle disposizioni sulle falsità materiali (Alte falsuri în înscrisuri semnate în alb. Aplicarea dispozițiilor privitoare la falsul material).

Art. 489 – Uso di atto falso (uzul de acte false; dacă uzul de fals privește un testament olograf, acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu.)

Art. 493 bis – Casi di perseguibilità a querela (Cazuri de pedepsire la plângerea prealabilă a victimei)

Art. 513 – Turbata libertà dell'industria o del commercio (Incălcarea libertății activităților industriale sau de comerț)

Art. 570 – Violazione degli obblighi di assistenza familiare (Violarea obligațiilor de asistență familială)

Art. 573 – Sottrazione consensuale di minorenni (Furtul asupra unui minor)

Art. 574 – Sottrazione di persone incapaci (furtul asupra unei persoane incapabile)

Art. 581 – Percosse (lovirea)

Art. 582 alin. 2 – Lesione personale (vătămarea corporală)

Art. 590 – Lesioni personali colpose (vătămarea corporală din culpă)

Art. 594 – Ingiuria (insulta)

4.3 Sistemul portughez

În acest sistem dacă Ministerul Public are calitatea de a pune în mișcare și exercita acțiunea penală, în aceeași măsură poate acționa și persoana vătămată.

În dreptul portughez, conceptul de victimă este original: include în același timp persoana daunată, cea care a suferit un prejudiciu și care este, cu acest titlu, titulara acțiunii civile (**art. 74 C.proc.pen portughez**), pe de o parte, iar pe de altă parte, persoana care poate fi denumită lezată și care este titulara drepturilor ocrotite de lege, vătămată prin comiterea infracțiunii, ce se poate constitui *asistent* (**art. 68 alin. 3 C.proc.pen portughez**).

Și persoana lezată se poate constitui *asistent*, dar numai în cazul infracțiunilor urmăribile *la plângere prealabilă*. Pentru aceste infracțiuni, *asistentul* poate declanșa procedura judiciară, punând în mișcare și exercitând acțiunea penală.

Pentru alte infracțiuni acționează alături de Ministerul Public.

Asistentul este în mod obligatoriu reprezentat de către un avocat și poate solicita asistență judiciară. El ocupă poziția de „colaborator al Ministerului Public și a cărui activitate este subordonată intervenției acestuia din urmă” (**art. 69-1 C.proc.pen portughez**)¹, în afara cazurilor excepționale, cum sunt infracțiunile pentru care acțiunea penală se pune în mișcare prin plângerea privată a victimei.

4.4 Sistemul francez

Franța a adoptat, în primul rând, *sistemul acuzării publice*. Potrivit **art. 1 C.proc.pen. francez**², Ministerul Public asigură urmărirea, precizând totuși că în cazul anumitor administrații (vamă, poduri și șosele, poștă și telecomunicații etc.) ele pot acționa fie singure, fie alături de Ministerul Public.³

Cu toate acestea, un loc important este rezervat *acuzării private*. Potrivit **art. 1 C.proc.pen. francez**, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și de către victimă.

Art. 595 – Diffamazione (calomnia)

Art. 609 bis – Violenza sessuale (Violența sexuală), art. 609 ter – circostanze aggravanti (Circumstanțe agravante); art. 609 quater – Atti sessuali con minorenne (acte sexuale cu minori); art. 612 alin. 1 – Minaccia (Amenințarea); art.614 alin. 3 – Violazione di domicilio (violarea de domiciliu); art. 615 bis – Interferenze illecite nella vita privato (imixtiunea ilicită în viața privată); art. 616 – Violazione, sottrazione osoppressione di corrispondenza (violarea, sustragerea și distrugerea corespondenței); art. 617 – Cognizione, interruzione o impedimento illeciti di comunicazioni o conversazioni telegrafiche o telefonistiche (interceptarea, întreruperea sau împiedicarea ilicită a unei comunicări sau conversații telegrafice ori telefonice); Art. 618 – Rivelazione del contenuto di corrispondenza (divulgarea conținutului corespondenței); art. 621 – Rivelazione del contenuto di documenti segreti (divulgarea conținutului documentelor secrete); Art. 623 – Rivelazione di segreti scientifici o industriali (divulgarea secretului științific sau industrial); Art. 626 – Furti punibili a querela dell’offeso (furtul pedepsit la plângerea victimei); Art. 627 – Sottrazione di cose comuni (sustragerea de bunuri comune);

¹ A se vedea Jean Pradel – op.cit., pag.545

² „L'action publique pour l'application des peines est mise en mouvement et exercée par les magistrats ou par les fonctionnaires auxquels elle est confiée par la loi.”-art.1 alin.1 C.proc.pen.francez

³ „ Cette action peut aussi être mise en mouvement par la partie lésée, dans les conditions déterminées par le présent code.”- art.1 alin.2 C.proc.pen.francez

În această reglementare, trebuie văzută o contrabalansare a acțiunii Ministerului Public pentru care – așa cum rezultă din economia prevederilor legale, nu există întotdeauna obligația de a acționa penal.

Această contrabalansare, oficial consacrată de jurisprudența franceză din 1906, este actualmente consacrată legislativ prin dispozițiile din **art. 1 alin. 2 C.proc.pen. francez.**¹

Totuși, înțelegerea acestei reguli depinde de sensul dat conceptului de **victimă**. Pe de o parte aceasta este înțeleasă în mod strict deoarece, potrivit **art. 2 C.proc.pen. francez**, *victimă este persoana care resimte un prejudiciu personal și direct legat de infracțiune.*

Pe de altă parte, legiuitorul francez începând cu secolul al XX-lea, a abilitat să acționeze în sensul pornirii procesului penale, sindicatele și alte organizații profesionale, precum și un mare număr de asociații, a căror listă se mărește de la an la an (asociația vânătorilor, pescarilor, consumatorilor, protecției mediului înconjurător etc.)

Aceste texte disipate și adesea diferite în privința condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească aceste asociații pentru a pune în mișcare acțiunea penală, au cel puțin meritul de a releva valorile sociale pe care legiuitorul francez ține să le ocrotească cu precădere (cum se întâmplă, de exemplu, în cazul protecției copiilor abuzați, consumatorilor, victimelor violențelor sexuale și, în general, în situațiile când principiul egalității este susceptibil de a fi încălcat prin promovarea discriminărilor de orice tip).²

Bibliografie

1. Jean Pradel – *Droit pénal comparé*, L'Édition Dalloz, 2002
2. *Code de procédure penale espagnol, tradus de Raymond Legeais, Juriscope 2000*
3. J.Pradel, L.Leigh – *Le Ministère public. Examen comparé des droits anglais et français*, RDPC 1989
4. J.Spencer – *Improving the position of the victim in english criminal procedure*, Israel Law Review, 1997, vol. 31
5. *An Overview of the Criminal Justice System, Report to the Nation on Crime and Justice, Bureau of Justice Statistics, U.S. Department of Justice, March 1988 – Criminal Justice 96/97*
6. T.Weigend, *Das Opferschutzgesetz Kleine Schritte zu welchem Ziel Neue Juristische Wochenschrift*, 1987
7. V.Sendra – *L'accusation publique en Espagne*, Rev. Sc.crim., 1994
8. Andres De La Olivia Santos s.a. – *Derecho procesual penal*, col. Ceure, Madrid, 4e éd.2000
9. *Codice penale et di procedura penale*, sub îngrijirea A.Areddu și C.Trombetta, editia a II-a, Editura Buffetti, Roma, 2003
10. *Prosecution offences Act 1985*
11. <http://www.legifrance.gouv.fr/WAspad/ListeCodes>
12. <http://www.tribunalconstitucional.es/CONSTITUCION.htm>

---

¹ „, L'action civile en réparation du dommage causé par un crime, un délit ou une contravention appartient à tous ceux qui ont personnellement souffert du dommage directement causé par l'infraction.” -art.2 C.proc.pen.francez

² A se vedea J.Pradel, Op.cit., p.545